

BUSINESS INSIDER

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

BNP PARIBAS
WEALTH MANAGEMENT

RAPORT FUNDACJE RODZINNE

MAJ 2024 r.

**Liczby nie kłamią.
Ustawa o fundacji rodzinnej to sukces**

**Co kryją
statuty fundacji rodzinnych?**

**Czy fundacji
rodzinnych może być jeszcze więcej?**

Wnioski

”

**Szacuje się, że w Polsce
właścicielami ponad 90 proc. firm
są osoby prywatne i rodziny.**

Od roku prawo pozwala im zakładać fundacje, które ułatwiają kumulowanie majątku i rozwijanie biznesu. Gdy pracowano nad projektem ustawy, spodziewano się, że w pierwszym roku powstanie ich kilkanaście, może 50. Jak wynika z naszego raportu powstało ich dwadzieścia razy więcej. Business Insider Polska wspólnie z kancelarią Tomczykowski Tomczykowska i Bankiem BNP Paribas postanowił sprawdzić, kto i co stoi za tym sukcesem. W raporcie pokazujemy, jakie rozwiązania ucieszyły biznes, ale także, co warto zmienić, by w Polsce powstawało jeszcze więcej fundacji rodzinnych.

**Mikołaj Kunica,
redaktor naczelny Business Insider**

”

Z radością świętujemy pierwszy rok obowiązywania przepisów rewolucjonizujących sukcesję w polskim biznesie i z dumą przedstawiamy raport o fundacji rodzinnej. Nie mamy jeszcze pełnych danych, ale na koniec kwietnia 2024 r. **zarejestrowano 980 fundacji. Śmiało można uznać, że gdy pojawią się dane za cały rok, to ich liczba przekroczy 1000.**

Gratulacje i duży szacunek dla fundatorów – za wizję i moc sprawczą!

To duży sukces, o którym należy głośno mówić. Sukces instytucji prawnej, która była wyczekiwana przez lata i bardzo potrzebna. Tak duże zainteresowanie to dobry sygnał dla naszej gospodarki. Pokazuje determinację właścicieli, aby firma działała przez pokolenia. Z perspektywy pracowników, lokalnej społeczności, instytucji finansowych – to oznaka dodatkowej stabilizacji i bezpieczeństwa.

Ten pierwszy rok pokazał jednak, że ustawa i jej otoczenie wymaga korekt – w szczególności podatkowych, ale nie tylko. W raporcie przedstawiamy osiem postulatów zmian, które warto wprowadzić. Dzięki nim drugie urodziny polskiej ustawy o fundacji rodzinnej mogą okazać się jeszcze większym sukcesem.

Paweł Tomczykowski, partner zarządzający w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska, ekspert ds. sukcesji rodzinnej Konfederacji Lewiatan i Business Centre Club

”

Fundacje rodzinne od samego początku obowiązywania ustawy cieszyły się dużym zainteresowaniem. Pierwsze pokolenie polskich przedsiębiorców epoki kapitalizmu wchodzi w wiek, kiedy myśl o sukcesji jest naturalna. W Polsce jest też coraz więcej firm rodzinnych odnoszących znaczące sukcesy i ludzi, którzy je tworzą. Ustawa o fundacji rodzinnej trafiła na podatny grunt.

Nowe prawo to możliwość, aby z niej skorzystać, konieczne jest głębokie poznanie tematu i przemyślana strategia sukcesji. Najlepiej planować ten proces z zaufanym partnerem. BNP Paribas Wealth Management wspiera Klientów, jeszcze zanim zarejestrują fundację w sądzie – oferuje konsultacje z ekspertami-prawnikami ds. Wealth Planningu, otwarcie rachunku i szeroką gamę produktów depozytowych i inwestycyjnych.

Z tego powodu zachęcam Państwa do lektury niniejszego raportu. To skarbnica wiedzy na temat fundacji rodzinnych, solidny wstęp dla każdego, kto planuje przekazanie firmy w ręce bliskich lub uczestniczy w takim procesie. Swoimi doświadczeniami dzielę się w tej publikacji najlepsi rynkowi praktycy, również z BNP Paribas Wealth Management.

Beata Majewska, dyrektor zarządzający Pionu Wealth Management, Bank BNP Paribas

Liczby
nie kłamią.

Ustawa o fundacji rodzinnej to sukces

BUSINESS INSIDER

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

BNP PARIBAS
WEALTH MANAGEMENT

W Polsce działa już blisko 1000 fundacji rodzinnych

Ustawa o fundacji rodzinnej obowiązuje od

22 maja 2023 r.

Przez pierwsze dziewięć dni złożono aż

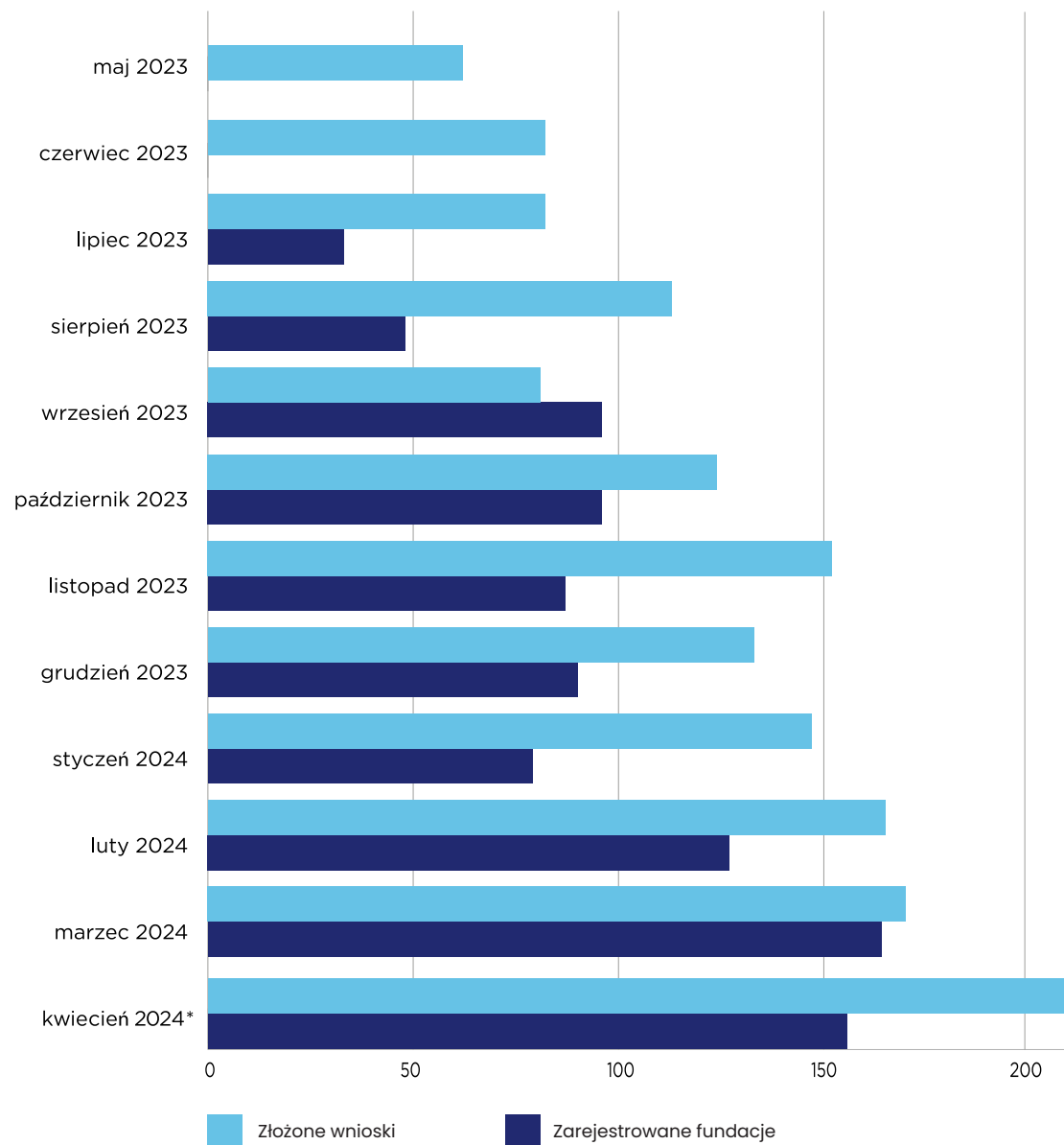
62 wnioski

Do 30 kwietnia 2024 r. złożono

1538 wniosków

Sąd zarejestrował

980 fundacji

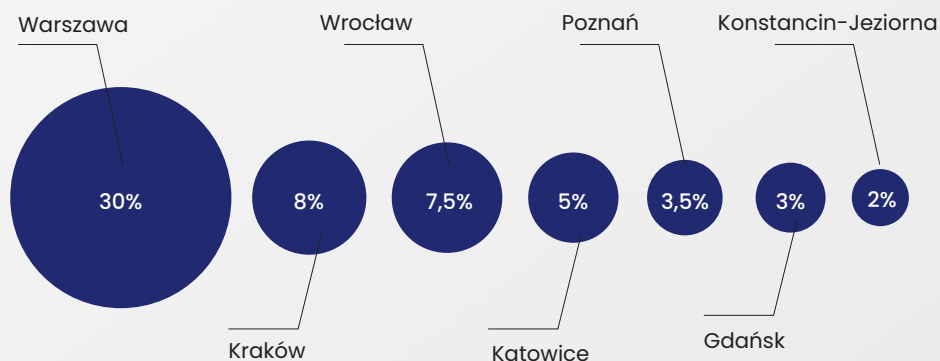

*Źródło: Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, który prowadzi Rejestr Fundacji Rodzinnych. Dane na dzień 30 kwietnia 2024 r.

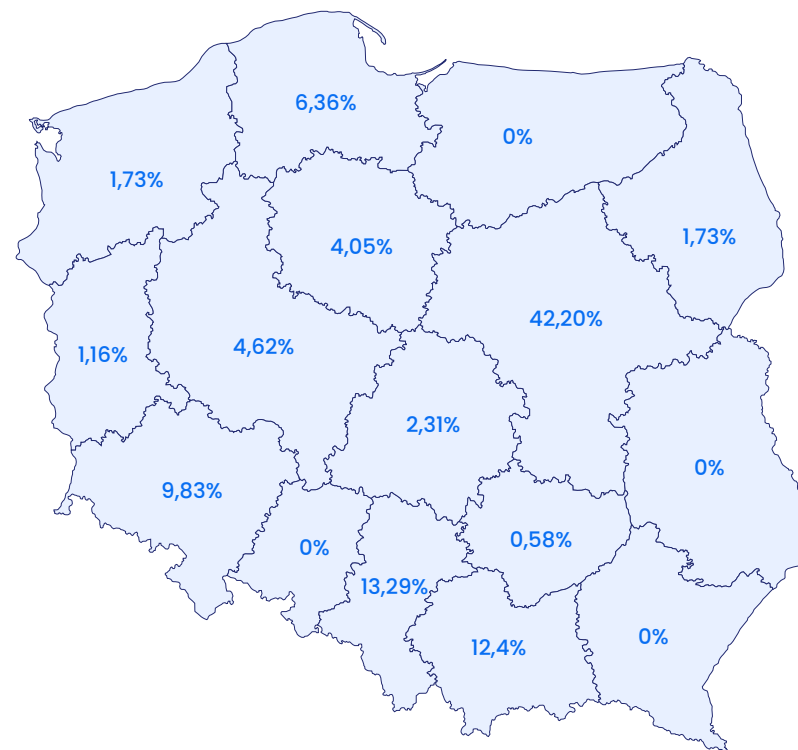
Fundacje w największych miastach albo małych miejscowościach

W średnich miastach o liczebności od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców działa niecałe 7 proc. fundacji, zaś dla porównania w małych miastach i wsiach jest ich trzy razy więcej. Tak wynika z analizy 173 fundacji. Dane pozyskano z jawnych źródeł tj. wyszukiwarki kodów LEI oraz Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

Miasta z największą liczbą fundacji

Fundacje w podziale na województwa

Najwięcej fundacji jest w województwach: mazowieckim (42 proc.), śląskim (13 proc.) oraz małopolskim (12 proc.), najmniej w świętokrzyskim (0,58 proc), lubuskim (1,16 proc.) oraz zachodniopomorskim i podlaskim (w obu po 1,73 proc.).

Kim są fundatorzy?

Aż 73 proc. fundacji założyły osoby w wieku 35-55 lat.

W zdecydowanej większości badanych fundacji jako **fundatorzy występują mężczyźni**. Odsetek fundacji ustanowionych przez **kobiety wynosi 29 proc.** i jest podobny we wszystkich przedziałach wiekowych.

W badanej próbie **najmłodszy fundator (20 lat) i najstarszy (83 lata) to kobieta.**

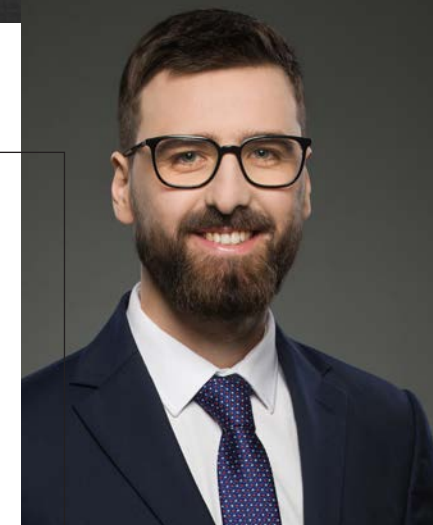
” Fundatorami są przede wszystkim osoby, świadome korzyści, jakie płyną z założenia fundacji rodzinnej, zarówno w perspektywie krótko- jak i długoterminowej. Chcą ochronić majątek przed rozdrobnieniem i podziałem na skutek spadkobrania oraz zabezpieczyć beneficjentów. Z kolei osoby młode, które sprawnie rozwijają kolejne biznesy lub mają, np. akcje lub nieruchomości o znacznej wartości, najczęściej zakładają fundację, by pomnażać majątek.

**Anna Bednarek, ekspertka ds. planowania majątkowego
Wealth Management, Bank BNP Paribas**

”

Zdecydowanie niższa liczba fundatorów wśród osób powyżej 55 roku życia może brać się z tego, że duża część właścicieli firm, którzy swoje biznesy zakładali w czasie transformacji ustrojowej, zdążyła uporządkować sprawy sukcesji przed 2023 rokiem, np. za pomocą zagranicznych fundacji prywatnych lub trustów.

**Piotr Stępień, radca prawny
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

*Analiza dotycząca fundatorów obejmuje 173 fundacje na podstawie danych z publicznie dostępnych i jawnych źródeł tj. wyszukiwarki kodów LEI oraz wpisów fundacji rodzinnych w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR).

Miało powstać tylko kilkadziesiąt fundacji

Osiem lat temu powstała Rada Firm Rodzinnych przy Konfederacji Lewiatan. Jej inicjatorem był Henryk Orfinger, współzałożyciel Grupy Dr Irena Eris, który zaprosił do współpracy m.in. Pawła Tomczykowskiego. Z inicjatywy Rady powstała najpierw analiza przepisów funkcjonujących w innych krajach, a potem założenia polskiej ustawy. W efekcie Ministerstwo Rozwoju i Technologii podjęło działania, które doprowadziły do uchwalenia ustawy.

W pracach nad fundacją rodzinną brało udział całe środowisko firm rodzinnych wraz z prawnikami, którzy pomagali nam budować podstawowe założenia i koncepcje. W czasie mojej aktywności na rzecz powstania ustawy współpracowałem z wieloma decydentami pełniącymi funkcję ministrów i wiceministrów w różnych resortach. Wówczas spodziewaliśmy się, że polscy przedsiębiorcy będą podchodzili do tematu z dużą dozą zastrzeżeń

i wątpliwości. Będą się przyglądać tym, którzy powołają fundację rodzinną, a dopiero później sami zdecydują się na ten krok. Ocenialiśmy, że w pierwszym roku funkcjonowania ustawy powstanie tylko kilkadziesiąt fundacji, które staną się wzorcem dla całego środowiska firm rodzinnych i zachęcą do podjęcia decyzji kolejnych chętnych.

Dzisiaj widać, że z jednej strony byliśmy w błędzie co do zachowań zainteresowanego środowiska, ale z drugiej – nie przewidywaliśmy, że ustawa w ostatecznym kształcie będzie tak korzystna podatkowo dla fundacji rodzinnych. Oczywiście rodzi się pytanie, jaki wpływ na popularność fundacji ma wyjątkowo przyjazny kształt opodatkowania i czy wszystkie podmioty podzielają cel zgodny z ustawą. Potrzebujemy jeszcze czasu i kolejnych doświadczeń, aby dokonać właściwej oceny, jednak powinno to nastąpić na tyle szybko, żeby ustawodawca nie czuł się sprowokowany do zmiany ustawy.

Henryk Orfinger, przewodniczący Rady Nadzorczej Dr Irena Eris S.A.

Fundatorzy mocno trzymają stery

Z analizy 173 fundacji wynika, że większość majątków rodzinnych kontrolowana jest przez jedną osobę – nestora lub nestorkę rodziny.

Z danych można wnioskować, że fundatorzy po założeniu fundacji w dalszym ciągu chcą decydować o biznesie i zarządzać nim, tyle że pośrednio, z poziomu fundacji. Z ostatecznym oddaniem biznesu w ręce sukcesorów fundatorzy wstrzymują się do momentu przejścia na emeryturę. Przepisy o fundacji rodzinnej pozwalają na ukształtowanie zasad sukcesji w taki sposób, że wejdą one w życie np. dopiero w momencie śmierci fundatora.

**Michał Boryczka, radca prawny
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

64%
fundacji zostało
założonych przez
jednego fundatora

2%
fundacji posiada
**więcej niż dwóch
fundatorów**

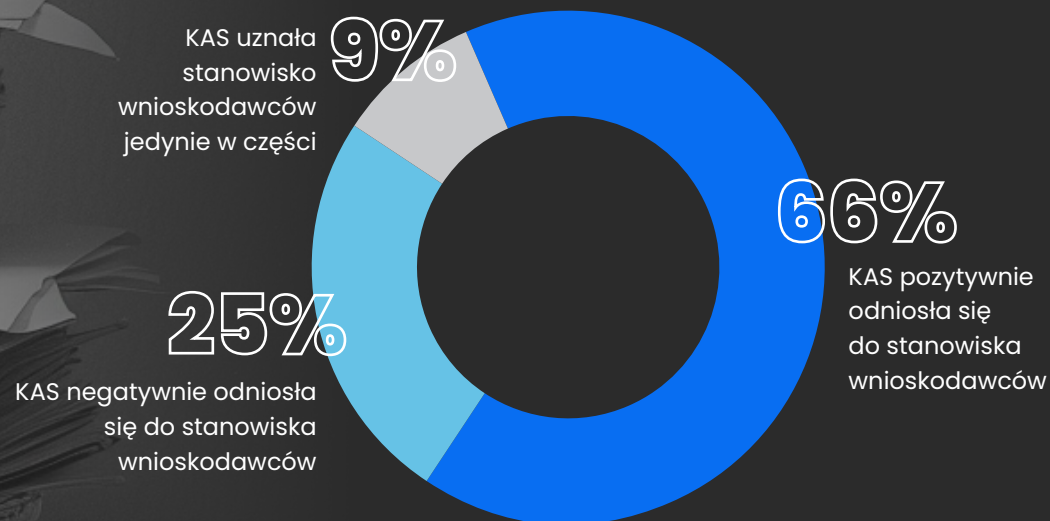
78%
fundacji
**ma w zarządzie
fundatora**

Fundacje kontra fiskus, czyli tyżka dziegciu

O dużym zainteresowaniu fundacjami rodzinnymi świadczy też liczba interpretacji podatkowych. **Po roku funkcjonowania przepisów pojawiło się ich niemal 200.** A dokładnie do 7 maja br. wydano 173 indywidualne interpretacje podatkowe, z tego aż 62 w 2024 roku.

Jakie stanowisko zajmowały organy podatkowe w interpretacjach

Ponad **85%** zapytań dotyczyło konsekwencji podatkowych na gruncie podatków dochodowych, w tym:

62% **CIT**

23,1% **PIT**

(Nie)dozwolona działalność gospodarcza

Jak wynika z analizy kancelarii Tomczykowski Tomczykowska, w 2024 r. zdecydowana większość

pytań podatników do fiskusa odnośnie fundacji rodzinnych dotyczyła zakresu dozwolonej działalności gospodarczej, a co za tym idzie – możliwości skorzystania ze zwolnienia podatkowego z osiąganych w ten sposób dochodów.

Niemal 1/3 odpowiedzi organów podatkowych była

negatywna. Za niedozwoloną działalność gospodarczą, opodatkowaną 25 proc. CIT, uznano m.in.: dochód z tytułu przystąpienia fundacji i uczestnictwa w transparentnej podatkowo spółce zagranicznej lub w spółce cywilnej, nabywanie i zbywanie walut wirtualnych, aport przedsiębiorstwa dokonany przez fundację do jej spółki zależnej czy też nabycie wierzytelności o zwrot pożyczek przez fundację.

Fundatorzy wyznaczają bezpieczny kurs

Kiedy fundatorów jest dwójka, najczęściej są to małżonkowie lub partnerzy, rzadziej rodzeństwo. Zdarzają się fundacje, gdzie jest więcej niż trzech fundatorów. Wówczas najczęściej dzielą oni wspólne prawa i obowiązki. Choć zdarzają się zapisy mówiące, że jeden z fundatorów ma np. decydujący głos w sprawach związanych z polityką inwestowania lub w kontaktach z bankiem czy biurem maklerskim. Zdarza się, że jedyny fundator wskazuje na wypadek swojej śmierci lub dłuższej choroby, aby jego obowiązki przechodziły na współmałżonka czy najstarszego beneficjenta.

To pokazuje, że **fundatorzy dbają o to, by fundacja działała sprawnie i nieprzerwanie zarówno za życia fundatora, jak i w przypadku nieprzewidzianych sytuacji.**

**Anna Bednarek, ekspertka ds. planowania majątkowego
Wealth Management, Bank BNP Paribas**

Biznes nie powinien być jedynie narzędziem do generowania zysków

Fundację rodziną założył Jan Kolański, twórca Grupy Colian, wiodącego gracza na rynku słodczy. Do firmy z Opatówka koło Kalisza należą takie marki jak Goplana, Jutrzenka, Grzeški czy Jeżyki.

*Decyzja o utworzeniu fundacji rodzinnej miała swój początek w głęboko zakorzenionych wartościach, którymi kierujemy się od samego początku działalności Colian, oraz w długoterminowej wizji rozwoju. W naszej rodzinie istnieje przekonanie, że biznes nie powinien być jedynie narzędziem do generowania zysków, ale powinien także brać pod uwagę dobro społeczne i działać zgodnie z wysokimi standardami etycznymi. Uczciwość, zaufanie i zrównoważony rozwój to nasze fundamenty i chcemy przekazywać je dalej, kolejnym pokoleniom. W ten sposób kontynuujemy nasze dziedzictwo i wpływamy pozytywnie na świat wokół nas. Fundacja jest ważnym i naturalnym krokiem w budowaniu **wiarygodności i pozycji firmy rodzinnej**, której nieustanny rozwój jest naszym długofalowym priorytetem.*

Jan Kolański, prezes Zarządu Colian

Fundacja pozwala oddzielić biznes od spraw rodzinnych

Na założenie fundacji zdecydował się Łukasz Ławniczak, główny akcjonariusz spółki ZBM SA. Spółka działa w branży inżynieryjno-projektowej. W ostatnim rankingu Build The Future realizowanego przez PwC, miesięcznik „Builder” oraz Dun & Bradstreet zajęła pierwsze miejsce z obrotami na poziomie ok 200 mln zł.

*Kilka lat temu przeprowadziliśmy sukcesję, co było trudnym i czasochłonnym doświadczeniem. **Gdyby wtedy obowiązywała ustawa o fundacji rodzinnej, cały proces byłby szybszy i łatwiejszy.** Teraz fundacja rodzinna to dla mnie kluczowy element strategii zarządzania majątkiem. Dzięki niej mogę **zapewnić ciągłość działalności biznesowej nawet w obliczu nieprzewidywalnych sytuacji, minimalizując ryzyko rozproszenia majątku i nieefektywnego wykorzystania środków.** Ponadto fundacja umożliwia realne oddzielenie spraw biznesowych i rodzinnych.*

*Kwestie dziedziczenia i sukcesji również są skutecznie zabezpieczone. **Fundacja pozwala uniknąć długotrwałych sporów korporacyjnych i sądowych, które prowadzą do paraliżu decyzyjnego.** Dzięki fundacji rodzina może zachować kluczowe elementy majątku w całości i chronić je w przyszłości. Jest to zatem nie tylko kwestia biznesowa, ale także przyszłości rodziny.*

Łukasz Ławniczak, prezes zarządu ZBM SA

Co kryją **statuty fundacji rodzinnych?**

BUSINESS INSIDER

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

BNP PARIBAS
WEALTH MANAGEMENT

Sercem fundacji jest jej statut

Stanowi on o zasadach, prawach i obowiązkach. Jest emanacją tego, co dla fundatorów najważniejsze – ważnych dla nich wartości, które w ich opinii powinny być równie istotne dla kolejnych pokoleń. To on odpowiada na fundamentalne pytanie, które pod koniec życia postawią sobie fundatorzy – **po co nam to wszystko było?**

Największym walorem i zarazem największym ryzykiem związanym ze statutem jest niemal nieograniczona elastyczność w jego kształtowaniu. Dlaczego? **Bo dobry statut może jednoczyć, motywować i chronić.** Zły może dzielić, podcinać skrzydła i eskalować konflikty. Na pokolenia. Potrzeba zatem wyobraźni i bardzo dużego doświadczenia przy jego konstruowaniu.

**Paweł Tomczykowski, partner zarządzający
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

Co kryją statuty fundacji?

Statut jest dokumentem, który kształtuje fundację rodzinną i wyraża wolę fundatora. Dlatego trudno znaleźć dwa identyczne.

Czołowi eksperci sukcesji w biznesie z kancelarii Tomczykowski Tomczykowska brali udział w tworzeniu znaczącej liczby statutów fundacji, w tym największych w Polsce. Radczynie prawne Aneta Czarnecka i Karolina Chabel-Williams bazując na doświadczeniu zespołu kancelarii przedstawiają siedem kluczowych regulacji statutów. Są w nich zarówno te formalne, a więc wymagane przez przepisy, jak i nieformalne, wyrażające wolę fundatorów.

1. CELE FUNDACJI

Wskazanie celów fundacji to wymóg ustawowy. Przedsiębiorcy zazwyczaj określają cele główne i szczegółowe. Choć nie mają one praktycznego przełożenia na działanie fundacji, to stanowią ważną deklarację wyrażoną przez fundatorów.

Cele jakie najczęściej przyświecają założycielom fundacji rodzinnych:

zaplanowanie sukcesji,

ochrona majątku,

zabezpieczenie przyszłości beneficjentów oraz przekazywanie im wiedzy i umiejętności biznesowych, sprawne i skuteczne zarządzanie majątkiem rodziny,

kultywowanie tradycji rodzinnych,

podtrzymywanie wartości ważnych dla fundatora i jego rodziny.

2. ZARZĄDZANIE FUNDACJĄ

Fundatorzy często są członkami organów fundacji rodzinnych, by móc nadal zarządzać wniesionym do nich majątkiem. Rządziej na etapie zakładania fundacji przekazują władzę w ręce nowego pokolenia, czyli zarządu czy zgromadzenia beneficjentów składającego się z dzieci lub wnuków.

Jakie wymagania poza odpowiednim wiekiem, wykształceniem czy stopniem pokrewieństwa pojawiają się w statutach wobec członków organów fundacji?

Obowiązek poddania się badaniom **stanu zdrowia psychicznego i fizycznego**

Zapisy wskazujące, czyj **głos w danym organie będzie decydujący** w przypadku impasu decyzyjnego (którego dziecka lub wnuka czy krewnego z której linii)

Przedstawienie dokumentacji medycznej, brak podejrzenia jakiegokolwiek uzależnienia od substancji psychoaktywnych

3. ZMIANY STATUTU FUNDACJI RODZINNEJ

Fundatorzy często decydują się na wprowadzenie mechanizmów, które za ich życia **pozwalają na wprowadzanie zmian tylko im samym lub członkom ich najbliższej rodziny** pełniącym funkcje w organach fundacji rodzinnej.

Po śmierci fundatora zmiany często są zakazane (dotyczy to np. reguł ustalania beneficjentów, świadczeń zabezpieczających określone osoby, zasad rozwiązania fundacji) albo fundator określa, że zmiany może dokonywać tylko określone kworum danego organu.

4. GDY LINIA RODZINY WYGAŚNIE

Wielu przedsiębiorców bierze też pod uwagę, że ich linia genealogiczna lub linia beneficjentów może wygasnąć. Stąd bardzo **precyzyjnie wskazują, co wówczas ma się stać z ich majątkiem**. Przewidują dodatkowych beneficjentów lub beneficjenta ostatecznego, którym może być np. organizacja charytatywna.

5. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

Jednym ze szczegółowych celów fundacji rodzinnej jest inwestowanie i pomnażanie majątku. Przedsiębiorcy często regulują politykę inwestycyjną. Jest to dodatkowy dokument określający, jak i w co może inwestować fundacja. Bywa, że w takim dokumencie określonych zmian może dokonać także zarząd fundacji rodzinnej, w szczególności w przypadku śmierci fundatora lub jego trwałej niezdolności do podejmowania decyzji.

Bardzo często fundatorzy wprost określają jakiej działalności gospodarczej czy aktywności inwestycyjnej nie może podejmować fundacja. Wielokrotnie spotykanym zapisem jest zakaz finansowania partii politycznych lub konkretnych polityków. Z obszarów inwestycyjnych, w które nie powinna angażować się fundacja często wymieniane są np. produkcja wyrobów tytoniowych i alkoholowych.

**Karolina Chabel-Williams, radca prawny
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

6. CO FUNDACJA MOŻE DAĆ SWOIM BENEFICJENTOM?

Fundacja może spełniać świadczenia na rzecz beneficjentów w różnych formach. Przede wszystkim wypłaca świadczenia pieniężne, ale może także:

- finansować określone przedsięwzięcia, np. pokrywać koszty nauki lub opieki medycznej,
- nieodpłatnie udostępniać domy lub mieszkania, a także przedmioty takie jak samochody, motory, jachty czy nawet meble lub obrazy.

W statutach fundacji rodzinnych można dostrzec podział na świadczenia:

- bieżące (wypłacane regularnie np. co miesiąc lub co kwartał),
- szczególne, zazwyczaj związane z konkretnym celem np. zdrowotnym, edukacyjnym, naukowym, sportowym czy biznesowym.

Fundatorzy często dokonują zapisów na wypadek takich wydarzeń jak wojna, epidemia, klęski żywiołowe, stany wyjątkowe oraz inne zdarzenia kryzysowe. W takiej sytuacji fundacja rodzinna będzie mogła uruchomić specjalne środki dla swoich beneficjentów.

**Aneta Czarnecka, radca prawny
w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska**

7. JAKIE WYMAGANIA FUNDACJA MOŻE STAWIAĆ BENEFICJENTOM?

Często aby otrzymać świadczenie z fundacji, beneficjent musi spełnić określone wymagania, a tak naprawdę życzenia fundatora. Tu w zapisach statutów panuje całkowita dowolność. Jest jeden warunek. Określone działania, zachowanie czy wymagania muszą mieścić się w granicach prawa.

Często spotykanym wymogiem jest osiągnięcie odpowiedniego wieku czy zdobycie wyższego wykształcenia.

Poza tym pojawiają się wymagania, aby beneficjenci zawarli małżeńską umowę majątkową (intercyzę) czy pomimo ślubu zachowali rodowe nazwisko.

Z wielu statutów wynika również, że fundatorzy dbają nie tylko o przetrwanie majątku, ale także samej rodziny. Często beneficjenci zobowiązani są do kultywowania tradycji rodzinnych, regularnych spotkań, wspólnego świętowania różnych uroczystości. Zdarzają się fundatorzy, którzy wymagają nawet odpowiedniego usprawiedliwienia nieobecności na takim spotkaniu pod groźbą zmniejszenia lub anulowania świadczenia fundacji.

CZY MOŻNA WYKLUCZYĆ BENEFICJENTA

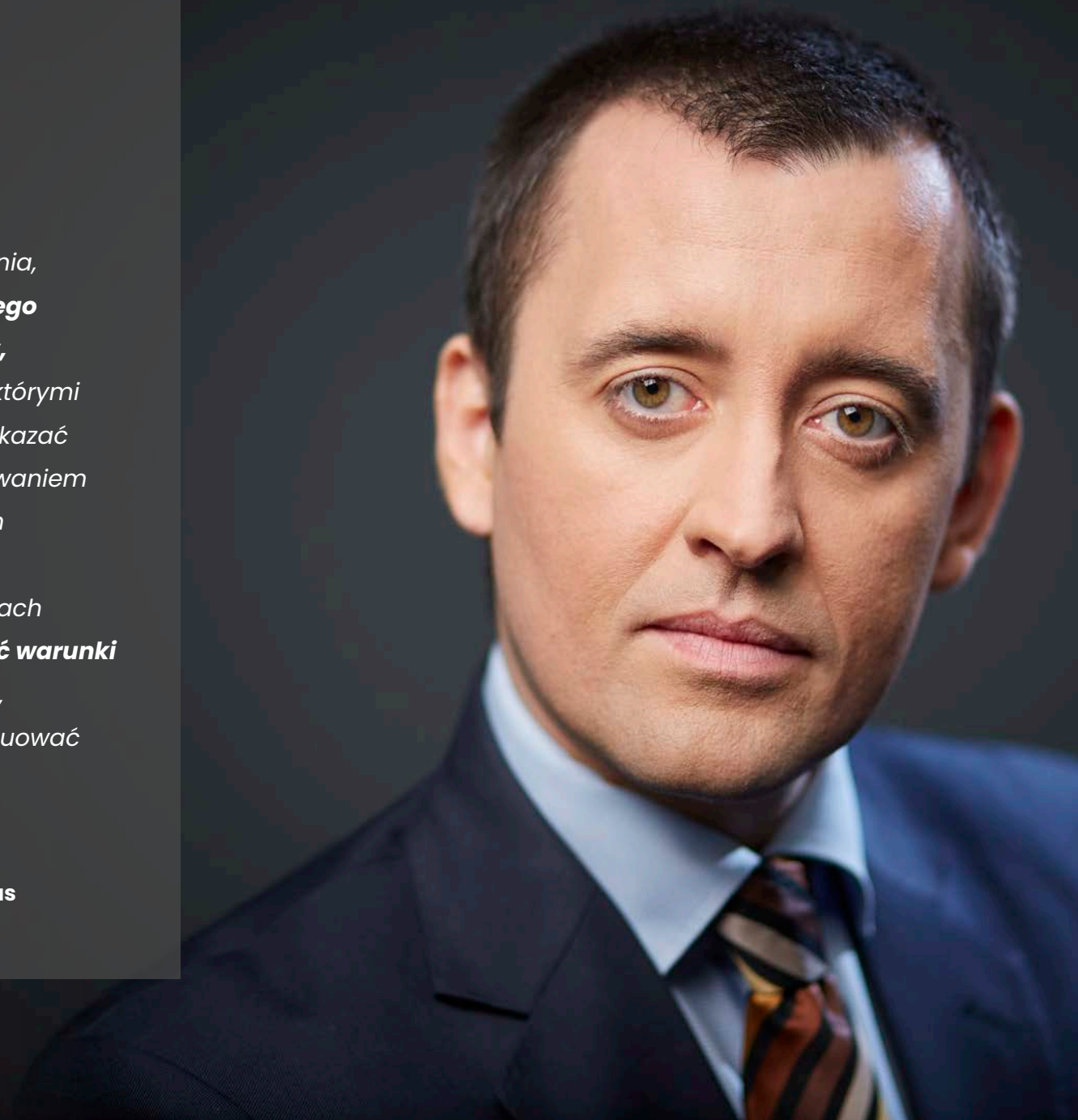

Statuty fundacji rodzinnych często przewidują także mechanizmy pozbawienia kogoś statusu beneficjenta i tym samym uprawnienia do otrzymywania świadczeń. Powiązane jest to na przykład z zaprzestaniem spełniania określonych warunków, nagannymi działaniami wymierzonymi przeciwko fundacji lub innym beneficjentom, orzeczeniem wobec beneficjenta prawomocnego wyroku skazującego albo naruszeniem zasad współżycia społecznego.

Statut łączy pokolenia

Aby fundacja rodzinna miała szansę łączyć pokolenia, konieczne jest **przygotowanie dobrze przemyślanego statutu, dostosowanego do potrzeb danej rodziny**, odzwierciedlającego cele, potrzeby oraz wartości, którymi kierują się w życiu Fundatorzy, i które chcieliby przekazać kolejnym pokoleniom, z uwzględnieniem i poszanowaniem również ich potrzeb i wartości – często odmiennych od tych prezentowanych przez fundatorów. W konsekwencji, zapisy w statucie lub w dokumentach wewnętrznych fundacji rodzinnej **powinny stworzyć warunki i czynniki motywujące zarówno obecne pokolenie, jak i następców** tak, aby chcieli oni działać i kontynuować rozwój rodzinnego majątku.

Wojciech Fedoruk, dyrektor Departamentu Sprzedaży i Cross-Sellingu Wealth Management, Bank BNP Paribas

Czy fundacji
rodzinnych może być
jeszcze więcej?

**Oto osiem
postulatów**

BUSINESS INSIDER

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

BNP PARIBAS
WEALTH MANAGEMENT

Jasne przepisy zachęćą do tworzenia fundacji

Anna Turska-Tomczykowska i Jędrzej Figurski, radca prawny i lider praktyki Private Client na bazie doświadczeń kancelarii przygotowali osiem postulatów, których wdrożenie sprawi, że jeszcze więcej przedsiębiorców będzie chciało założyć w Polsce fundację rodzinną.

Ustawa o fundacji rodzinnej jest niekwestionowanym sukcesem. Niemniej, stosowanie przepisów w praktyce pozwala dostrzec obszary, które powinny zostać usprawnione, aby lepiej odpowiadały rzeczywistym potrzebom przedsiębiorców. Z pewnością dużej refleksji wymaga również wykładnia przepisów stosowana przez organy podatkowe, które niejednokrotnie zdają się pomijać cel ustawy w wydawanych interpretacjach.

**Anna Turska-Tomczykowska, doradca podatkowy,
partner zarządzająca kancelarią Tomczykowski Tomczykowska**

Fundacje rodzinne gorzej traktują małżeństwa?

Przepisy o fundacji rodzinnej miały wspierać biznes rodzinny, a więc naturalnie tworzony często przez małżonków.

O zwolnieniu z PIT świadczeń wypłacanych fundatorowi decyduje jednak stosunek między „mieniem wniesionym przez fundatora” (licznik ułamka) a „mieniem wniesionym przez wszystkich fundatorów i fundację rodzinną” (mianownik ułamka). Jeśli ta proporcja wynosi 1, całe świadczenie korzysta z pełnego zwolnienia z PIT. Jeśli nie, trzeba zapłacić podatek.

Organy podatkowe wydają interpretacje, z których można wywnioskować, że korzystniej opodatkowane są wypłaty z fundacji, jeśli założył ją singiel lub jeden małżonek niż wypłaty z fundacji założonej wspólnie przez małżeństwo. Jednym słowem fiskus wymaga, aby małżonkowie wspólnie tworzący fundacje rodzinne płacili PIT.

Postulat 1.

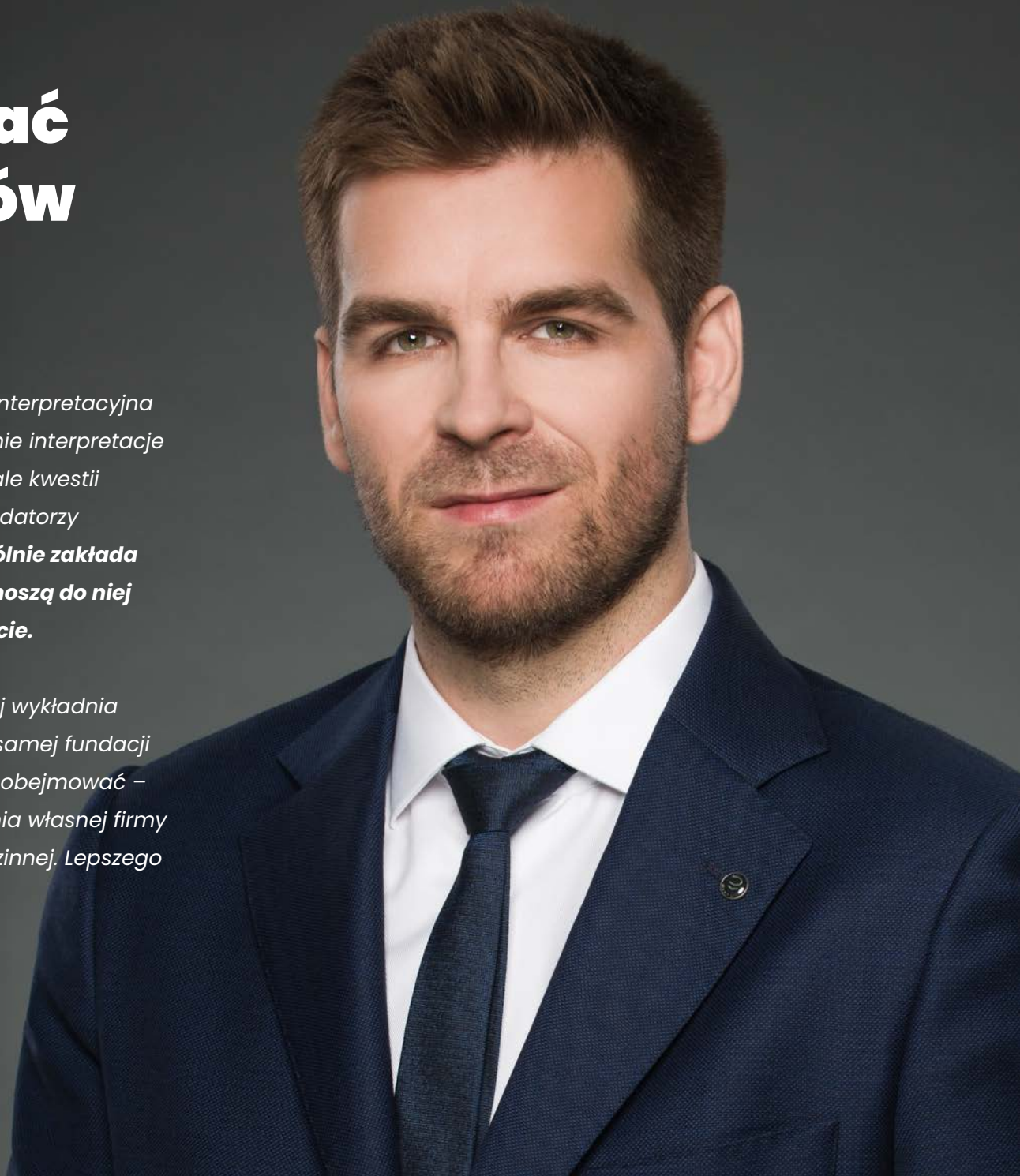
Należy wydać interpretację ogólną lub doprecyzować przepisy tak, aby małżonkowie, którzy jako fundatorzy wnoszą mienie do fundacji, nie byli traktowani gorzej niż singiel fundator.

Prawo musi wspierać małżonków, twórców polskich firm

Co najmniej od sierpnia 2023 r. tworzy się niekorzystna linia interpretacyjna w tym zakresie, przy czym wprost sprawę ujmują dwie ostatnie interpretacje opublikowane 9 maja 2024 r. Sprawa nie dotyczy błahostki, ale kwestii najbardziej fundamentalnej: jak opodatkowani mają być fundatorzy w najbardziej typowej sytuacji. **Takiej, gdy małżeństwo wspólnie zakłada fundację rodzinną, stając się jej fundatorami, następnie wnoszą do niej akcje spółki, której rozwijaniu poświęcili całe zawodowe życie.**

Przedstawiona przez dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej wykładnia wypacza ideę nie tylko ustawy o fundacji rodzinnej, ale też i samej fundacji rodzinnej. Jeśli kogokolwiek preferencje podatkowe powinny obejmować – to przede wszystkim małżonków, którzy po latach prowadzenia własnej firmy podejmują decyzję, aby przekazać jej własność fundacji rodzinnej. Lepszego przykładu dobrej sukcesji chyba nie ma.

Jędrzej Figurski, radca prawny, lider praktyki Private Client w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Prawo dyskryminuje firmy założone przez rodzeństwo czy dalszych krewnych

Model opodatkowania beneficjentów opierał się na fundamentalnej zasadzie: opodatkowanie beneficjentów należących do rodziny fundatora nie powinno być bardziej dolegliwe od zasad przyjętych w podatku od spadków i darowizn. Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisów, niezależnie od tego, jak ułożą się między rodzeństwem proporcje mienia wniesionego do fundacji, to zstępni rodzeństwa będą opodatkowani bardziej dolegliwie, niż w przypadku podatku od spadków i darowizn. To istotna bariera do skorzystania z fundacji rodzinnej dla firm prowadzonych przez rodzeństwo lub członków dalszej rodziny. W praktyce przepisy zmuszają właścicieli takich firm do zakładania odrębnych fundacji.

Postulat 2.

Wprowadzenie modelu, który pozwoli na wyrównanie wysokości opodatkowania beneficjentów fundacji rodzinnych zakładanych zarówno przez jednego fundatora, jak i wspólnie przez rodzeństwo.

Fundacje zagraniczne: czas na zachęty do powrotu

Przedsiębiorcy, którzy założyli fundacje za granicą, bo nie było jeszcze polskiej ustawy, są zniechęceni do przeniesienia aktywów do kraju. Musieliby opodatkować wartość całego majątku wnoszonego do fundacji lub byliby narażeni na wyższy PIT od otrzymywanych z niej świadczeń.

Postulat 3.

Korzystnym byłoby wprowadzenie „ulgi repolonizacyjnej”. Zapewniałaby ona neutralność podatkową wycofania aktywów z zagranicznych fundacji pod warunkiem wniesienia ich do polskiej fundacji, na przykład w okresie 12 miesięcy.

„Niesprawiedliwy” podatek od przychodów z budynków

Obecnie fundacje rodzinne są objęte podatkiem od przychodów z budynków. To tworzy systemową niespójność i poczucie niesprawiedliwości. Gdyby bowiem budynki były w majątku prywatnym fundatora lub w kontrolowanej przez niego spółce osiągającej dochody, taki obowiązek podatkowy by nie powstał.

Postulat 4.

Usunięcie przepisu o podatku od przychodów z budynków z regulacji dotyczących opodatkowania fundacji rodzinnych.

Osoba prawna jako zarząd fundacji

Zgodnie z przepisami, członkami organów mogą być wyłącznie osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych. To powoduje ryzyko okresowego paraliżu funkcjonowania fundacji w przypadku zdarzeń losowych, takich jak śmierć członka zarządu czy niemożność pełnienia funkcji z przyczyn zdrowotnych. Przepisy w innych krajach dopuszczają osoby prawne do pełnienia funkcji członków organów.

Postulat 5.

Wprowadzenie możliwości pełnienia funkcji organu przez osoby prawne. To pozwoliłoby fundatorowi na elastyczne ukształtowanie ustroju korporacyjnego fundacji, w sposób, który w pełni pozwoli odzwierciedlić jego wolę. Taka zmiana może przyczynić się do zwiększenia zaufania wobec instytucji fundacji rodzinnej, przez możliwość zapewnienia jej stabilnego zarządzania.

Spółki można zakładać online, fundacje już nie

Od 22 maja 2023 r. wnioski o rejestrację fundacji rodzinnej przyjmuje tylko jeden sąd w Polsce, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim. Wniosek o zarejestrowanie fundacji można złożyć wyłącznie w biurze podawczym sądu bądź wysłać na jego adres za pośrednictwem Poczty Polskiej, choć już od 1 stycznia 2012 r. spółkę można założyć on-line, obecnie przez Portal Rejestrów Sądowych. Papierowy wniosek powinien być uzupełniony o liczne załączniki, w tym o zaświadczenie o niekaralności członków zarządu fundacji rodzinnej także w tradycyjnej papierowej formie.

Postulat 6.

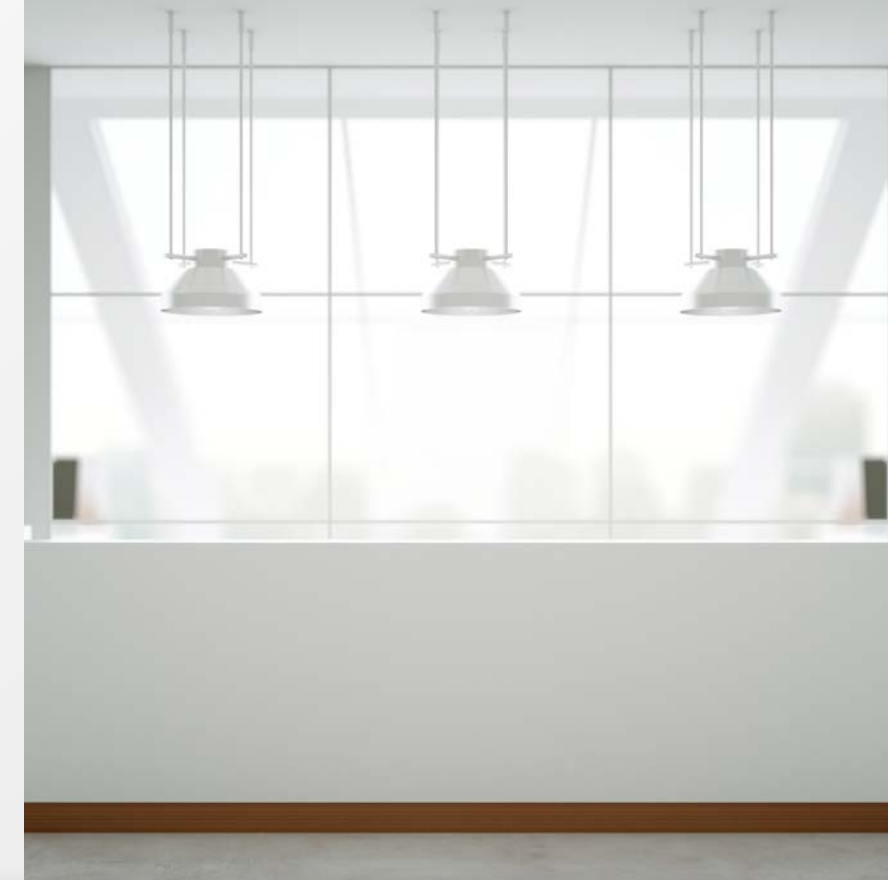
W XXI wieku przedsiębiorcy powinni mieć możliwość składania wniosków o rejestrację fundacji online. Ponadto Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku sądów rejestrowych, powinien mieć ustawowe prawo dostępu do Krajowego Rejestru Karnego.

Brak „jednego okienka”

Zasada „jednego okienka” została wprowadzona 20 lat temu. Dzięki niej wraz z wnioskiem o wpis lub zmianę wpisu w rejestrze przedsiębiorców składa się również m.in. wniosek o wpis do REGON i nadanie NIP. Ta zasada nie obejmuje jednak fundacji rodzinnych.

W efekcie przedsiębiorcy, którzy zakładają fundację rodzinną, cofają się do czasów przed wejścia Polski do Unii Europejskiej. Jak to wygląda w praktyce? Fundacja rodzinna – po wpisie w rejestrze – ma obowiązek dokonania wpisu w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR). Nie dokona go, jeśli wcześniej nie uzyska numeru NIP.

Z kolei, żeby można było wystąpić o NIP, fundacja rodzinna musi wystąpić o numer REGON. Aktualizacja tych danych odbywa się w identyczny sposób.

Postulat 7.

Zasada „jednego okienka” powinna obowiązywać również dla fundacji rodzinnych. To znacznie zmniejszyłoby biurokrację i przyspieszyłoby procedurę.

Czego (nie) wolno fundacji

Zgodnie z przewidywaniami, dużo wątpliwości wśród przedsiębiorców budzi ustalenie, co jest dozwoloną działalnością gospodarczą w fundacji rodzinnej.

Kontrowersje dotyczą m.in.: możliwości obejmowania udziałów czy ogółu praw i obowiązków w spółkach, które nie są podatnikami podatku dochodowego, możliwości wykorzystywania nieruchomości na cele najmu krótkoterminowego, możliwości inwestowania w kryptowaluty czy wreszcie możliwości przeniesienia do fundacji rodzinnej wierzytelności pożyczkowych fundatora. To tylko przykładowe kwestie budzące problemy, bo ich spektrum jest szerokie.

Prowadzi to do sporów interpretacyjnych.

Postulat 8.

Należy doprecyzować katalog dozwolonej działalności gospodarczej fundacji poprzez wskazanie, że chodzi tu tylko o taką działalność, która spełnia definicję działalności gospodarczej z art. 3 Prawa Przedsiębiorców. W efekcie jasnym będzie, że ze zwolnienia od podatku dochodowego korzystają właśnie te wymienione w katalogu rodzaje działalności gospodarczej, a także te, które co prawda nie są w katalogu wskazane, przynoszą dochody, ale nie spełniają wszystkich warunków ogólnej definicji działalności gospodarczej ze wspomnianego Prawa Przedsiębiorców.

Dobre przepisy zwiększą zainteresowanie fundacjami rodzinnymi

Obserwujemy bardzo duże zainteresowanie tematem fundacji wśród naszych klientów i jednocześnie otwieramy coraz więcej rachunków dla tych podmiotów. **Fundacja rodzinna daje niewątpliwie korzyści zarówno w zakresie prawa spadkowego, ochrony majątku, jak również częściowego zwolnienie z podatku CIT w sferze inwestowania kapitału.** Wydaje się, że jeśli korzystne przepisy ustawy nie zostaną zmienione, a niejasności podatkowe wyjaśnione na korzyść fundacji, można spodziewać się, że za kilka, kilkanaście lat większość zamożnych klientów indywidualnych będzie posiadała aktywa w banku właśnie poprzez fundacje rodzinne. Tym samym, fundacje rodzinne mogą stanowić w przyszłości znaczącą część naszych klientów.

Wojciech Fedoruk, dyrektor Departamentu Sprzedaży i Cross-Sellingu Wealth Management, Bank BNP Paribas

IV Podsumowanie i wnioski

BUSINESS INSIDER

TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA

BNP PARIBAS
WEALTH MANAGEMENT

Prawdziwa wartość fundacji ujawni się, gdy posłuży do zarządzania firmą i rodziną na pokolenia

Rodzina i przedsiębiorczość – trudno o bardziej polskie wartości. Chcemy, żeby nasze firmy rosły na pokolenia i budowały wartość dla tych, których kochamy najbardziej. Tak duże zainteresowanie zakładaniem fundacji rodzinnych odczytuje Dariusz Duma, dyrektor polskiego oddziału FBN Family Business Network.

Firma rodzinna na pokolenia: w biznesie najlepsi ludzie, pomysły i rozwiązania, w domu – miłość i troska. Autonomia i twórcze łączenie tych dwóch światów na pokolenia to idea ustawy o fundacji rodzinnej. Nowe przepisy dają wiele narzędzi ułatwiających budowanie silnych, dynamicznych firm i kochających się, zaangażowanych rodzin właścicielskich.

Oczywiście, z fundacją rodzinną jest jak z każdym dobrym narzędziem: można go używać nieumiejętnie, w niewłaściwym celu. Wtedy nie pomaga albo pomaga, ale na chwilę. Niektórzy użyli fundacji tylko do

zoptymalizowania zarządzania finansami, a przecież jej prawdziwa wartość ujawni się, gdy posłuży do zarządzania firmą i rodziną na pokolenia. Po stronie biznesowej zapewni profesjonalny nadzór właścicielski, stymulowanie i wspieranie zarządu.

Rodzinę z kolei zaangażuje w troskę o wypracowany majątek, niezależnie od tego, kto w kolejnych pokoleniach będzie chciał i potrafił pracować w firmie, kto stanie się świadomym właścicielem, a kto będzie chciał poszukiwać swojego szczęścia bez specjalnego związku z rodzinnym biznesem.

Dariusz Duma, przedsiębiorca, inwestor, doradca firm i rodzin, dyrektor polskiego oddziału FBN Family Business Network, wykładowca zarządzania i przywództwa

I najważniejsze: w naszym FBN Family Business Network Poland, międzynarodowym stowarzyszeniu firm rodzinnych, które wspiera rodziny i firmy w mądrym rozwoju na pokolenia, hasłem obecnego roku jest „ownership matters” – posiadanie zobowiązuje. Niech nasze firmy i rodziny tworzą wartość, mądrze korzystając z możliwości, jakie daje legislacja.

W biznesie rodzinnym – pomimo emocji. W relacjach rodzinnych – w zgodzie z emocjami

Kryzys wieku średniego liderki czy lidera firmy rodzinnej rzadko pokrywa się z „kryzysem średniego wieku firmy”. Pierwszy ma miejsce około 40. – 45. roku życia, a drugi już po 7 latach istnienia. Co je różni? O pierwszym kryzysie decydują hormony, o drugim cash flow i zarządzanie – mówi Jacek Santorski, twórca Akademii Psychologii Przywództwa.

Relacje rodzinne mają swoje etapy, dynamikę zbliżania i oddalania, naturalne wloty i przesilenia emocjonalne. Wgląd w emocje potrzebny jest, by dostosować do nich kształt relacji, bliskość i oddalenie, przechodzenie przez konflikty i kryzysy. Celem jest szczęście, miłość, troska o siebie i bliskich. Wgląd w emocje w prowadzeniu firmy ma inną funkcję. Tu rzadko możemy dostosować do emocji zaangażowanie

i postępowanie. Tu potrzebujemy trafnie rozpoznawać emocje, żeby pomimo nich realizować zadania, dotrzymywać umów, prowadzić rekrutacje. W biznesie rodzinnym działaliśmy pomimo emocji, w relacjach rodzinnych – w zgodzie z emocjami. To duże wyzwanie tak żyć, żeby emocje i relacje uczuciowe, które mają prawo być zmienne i nie zawsze stabilne, nie interferowały w wymagające konsekwencji i stabilności działania relacje biznesowe.

Rodzina potrzebuje wsparcia z dwóch stron – psychologicznej i prawno-zarządczej.

Dlatego tak ważne wydaje mi się „wejście do gry” fundacji rodzinnych, z zapleczem prawnym, organizacyjnym, finansowym, tak jak zawsze potrzebne było oparcie o dobry ośrodek doradztwa, a nawet terapii psychologicznej. Takie zabezpieczenia, źródła mocy płynącej z zasad i regulacji, może służyć zarazem i metabolizmowi hormonalnemu, i porządkowi materialnemu. Finalnie – więcej biznesowej przytomności – i rodzinnej miłości.

Jacek Santorski, były terapeuta, psycholog biznesu, twórca Akademii Psychologii Przywództwa

Fundacja to dobre rozwiązanie nie tylko dla firm rodzinnych

Sukcesja rodzinnego biznesu, a w konsekwencji również korzyści podatkowe związane z wniesieniem udziałów czy akcji do fundacji rodzinnej, to częste powody, dla których klienci rozważają bądź zakładają fundacje rodzinne. Jednocześnie, wśród zainteresowanych często widzimy również inne grupy osób. Fundacja rodzinna może być ciekawym rozwiązaniem m.in. dla:

- osób dysponujących dużym, rozproszonym majątkiem, które chcą go **uporządkować**;
- osób posiadających **niestandardowe aktywa**, np. zbiór dzieł sztuki, które chcą ograniczyć ryzyko rozdrobnienia kolekcji poprzez sprzedaż poszczególnych obrazów, rzeźb przez spadkobierców;
- osób posiadających **prywatne nieruchomości na cele inwestycyjne** przynoszące znaczne dochody z powodu korzyści podatkowych, ale także potrzeby zabezpieczenia niektórych nieruchomości (np. kamienic) przed sprzedażą przez spadkobierców;
- członków zarządu spółek, właścicieli jednoosobowej działalności gospodarczej, którzy **odpowiadają swoim majątkiem osobistym** za całość istniejących zobowiązań i chcą takie ryzyko ograniczyć;
- **związków partnerskich czy rodzin patchworkowych**, które chcą zabezpieczyć przyszłość najbliższych osób.

**Anna Bednarek, ekspertka ds. planowania majątkowego
Wealth Management, Bank BNP Paribas**

Mamy dobre prawo o fundacji rodzinnej, szanujmy je

Mimo pewnych mankamentów, mamy w Polsce naprawdę dobrą ustawę regulującą sukcesję w biznesie. Liczby nie kłamią – zaufali jej przedsiębiorcy.

Szanujmy fundację. Reguluje ona na pokolenia kwestie gromadzenia majątku, zarządzania nim, jego ochrony i dystrybucji. Może pomóc firmom rodzinnym działać przez dziesiątki i setki lat. Jej koncepcja powstała w I wieku w Rzymie. Minęło 2 tysiące lat i... okazało się, że do tej pory człowiek nie wymyślił lepszego narzędzia dla ochrony majątku i rodziny.

Pamiętajmy, że statut fundacji rodzinnej to nie umowa spółki zakładanej przez internet w trybie S24. Powinien on odnosić się do najistotniejszych dla fundatorów wartości i ich wyobrażeń o przyszłości rodziny i firmy, której zwykle byli założycielami. Trzeba go zrobić raz, a porządnie.

Fundacja powinna służyć sukcesji. Nie wypaczajmy sensu jej istnienia. To prawda, działa ona w korzystnym otoczeniu podatkowym. Ale to nie ono powinno determinować decyzje fundatorów.

Wykorzystywanie fundacji wbrew celowi ustawy prędzej się zemści.

Ustawa o fundacji rodzinnej wymaga kilku zmian, które wyeliminują istniejące niejasności. I to jest właśnie apel do ustawodawcy w pierwszą rocznicę wejścia w życie ustawy.

Paweł Tomczykowski i Anna Turska-Tomczykowska, partnerzy zarządzający w kancelarii Tomczykowski Tomczykowska

Chcesz wiedzieć więcej o fundacji rodzinnej?

Czytaj także:

Fundacja rodzinna, czyli
sukcesja po polsku. Z kontami
i statutem są problemy.
Kto pomoże?

Siedem grzechów głównych
przy tworzeniu fundacji
rodzinnej

Fiskus wypacza fundacje
rodzinne. Na celowniku znaleźli
się... małżonkowie

BUSINESS INSIDER

**TOMCZYKOWSKI
TOMCZYKOWSKA**

**BNP PARIBAS
WEALTH MANAGEMENT**